

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XXXV. De Statu Monachorum, & Canonorum Regularium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

Episcopali gaudentes, Capitulum Cathedrale Sede vacante, Superiores Ordinum Mendicantium, imò omnes Religiosi Mendicantes, quibus sui Superiores hanc potestatem non restringunt, in votis non reservatis; reservata autem esse solummodo quinque diximus n. 6. Sed nullus sine iusta causa, quæ ad valorem dispensationis requiritur. Religiosi verò solum in & pro foro interno conscientiarum. De Pontifice colligitur ex c. 16. *Matth.* de Episcopo (uti & de aliis Superioribus) ex c. 1. c. 7. b. i. & c. 18. *Matth.* Reservatio 5. votorum habetur *Extrav. 5. de penit. & remiss. inter Com.* quæ debent omnia esse perfecte liberè & absolute emissæ. In his tamen urgente gravi necessitate, & non patente, saltem tam citò, recursum ad Pontificem, per accidens dispensat Episcopus, & probabiliter etiam Religiosi mendicantes, ut cum quibusdam sentit Reiffenstuel b. t. n. 40. seq. De Religiosis mendicantibus patet ex eorum privilegiis ab Innoc. VIII. Eugen. IV. Martino V. Paulo III. Gregor. XIII. concessis. Necessitas iustæ causæ inferitur inde, quia nullus hominum dispensat in votis suis, sed Deo nomine: Deus autem non censetur dedisse potestatem dispensandi temerè & absque rationabili causa: cujusmodi causæ sunt 1. Imperfectio actus, ac minus perfecta deliberatio votantis ob teneram ætatem, passionem tristitiæ, metum &c. 2. Valde magna votum exequendi difficultas. 3. Damnum spirituale, vel corporale, proveniens occasione voti, ut si votò castitatis ligatus sæpe labitur in peccata carnis ex fragilitate, vel si quis ob votum multis angitur scrupulis &c. 4. Bonum commune, ut si utilitas regni promoveatur per nuptias personæ, votò castitatis ligatæ. Oppones 1. Votum obligat ex Jure Divino: ergo homini nunquam licet in eo dispensare. 2. In c. 6. de stat. *Monach.* dicitur custodia castitatis adeò annexa Regule *Monachali*, ut nec summus Pontifex contra eam possit licentiam indulgere: ergo saltem vota solennia non sunt dispensabilia à summo etiam Pontifice. 3. ad 1. *Dist. Ant.* obligat ex Jure Divino præsupposita tamen voluntate humana, sibi ultro legem ponente, in quam ex permissione Dei concessa est Papæ, Episcopo &c. potestas. C. *Ant.* voluntate humana non præsupposita, sicut obligant alia præcepta Dei. N. *Ant. & Conf.* Retorquetur argumentum in Irritatione voti. Ad 2. Ibi tantum asseritur, quod Papa non possit dispensare in voto solenni castitatis ita, ut talis dispensatus maneat adhuc Religiosus, non verò, ut non liberetur ab obligatione voti solennis. Si Papa sine iusta causa cum tali dispensaret, maneret quidem ligatus votò eatenus, ut non posset petere debitum conjugale, si Matrimonium contraheret, Matrimonium tamen valeret, quia votum *solemnè* ex Jure tantum Ecclesiastico est impedimentum dirimens Matrimonii, quod Pontifex validè tollit etiam sine iusta causa.

11 Dico 7. Quicumque habet potestatem dispensandi in votis, habet quoque potestatem ea commutandi in opus evidenter minus bonum. 2. Non tamen econtra. 3. Ipse votans non

potest commutare suum votum in minus bonum opus, bene tamen in evidenter minus. Et probabiliter etiam in æquale ex causa tamen. 5. Sicut autem ad dispensationem, ita etiam commutationem requiritur iusta causa, licet minor. Pars 1. patet, quia, cui licet, quod plus, licet utique, quod est minus. c. 53. de R. J. in Pars 2. constat inde, quod, cui minus est concessum, non hoc ipso, quod majus est, concessum videatur: sic quando in Jubilæis datur Confessariis omnibus potestas commutandi vota, non hoc ipso datur potestas dispensandi. Pars 3. ex eo, quia commutatio in minus bonum involvit aliquid dispensationis, quæ requirit aliquam jurisdictionem: qui verò non evidenter melius commutat, votum non infringit, cum id magis placeat Deo. Pars 4. defenditur à Tambur. in *Decal.* l. 3. c. 16. §. 4. quia talis reddit Deo opus æquè gratum: tamen commutatio fiat omnino otiose, si debet aliqua causa, saltem tenuis, v. g. non propensio vel devotio votantis, utilitatis consolatio ipsius &c. ut proin vix unquam futura sit causa sufficiens commutandi in æquale. Pars 5. eruitur ex c. 1. b. i. & ex ratione, quia commutatio in opus minus habet quid dispensationis admixtum. Debet tamen in qualibet commutatione attendi aliquam portio, ne opus subrogatum sit nimis eorum, v. g. ne substituat unicum *Aut* pro jejuniis. Plura de his vide apud Castellanum. Ceterum si votum principaliter sit factum & propter favorem tertii, v. g. pauperis alii, Ecclesiæ ædificandæ &c. atque ab eodem jam acceptatum, nec dispensatione nec commutatione tolli potest absque consensu illius, in cujus favorem factum est, seclusâ causâ publicâ & publici boni: bene tamen irritari potest, qui potestate irritandi præditus est.

TITULUS XXXV.

De Statu Monachorum, & Canonico-regularium.

SUMMARIUM.

1. Status, Monachi, Canonici Regulares quales notent.
2. Ad quid obliget Religiosos Paupertatis Votum.
3. Qualis licentia Superioris requiratur & sufficit, ut licite utantur Religiosi rebus temporalibus.
4. Ad quid obliget Castitatis Votum.
5. Et Obedientiæ.

Sciendum, nomen *status* accipi dupliciter. Latius pro quavis vitæ conditione, in quo vel ad tempus vel perpetuò quis perseverat: dicitur v. g. status innocentie, status vitæ continentis &c. 2. Strictè pro conditione vitæ stabili, per quam alteri tenemur adstricti. Et in hoc sensu tres tantum in Ecclesia status reperiuntur, nempe Clericorum, Religiosorum, & Conjugatorum. Nominè *Monachorum* & *Canonicorum Regularium* venit hic universitas communium Religiosorum, quorum vota substantiā per quæ irrevocabiler addicuntur Religioni, & sic ponuntur in statu, nunc explicanda sunt, post-

postquam paulò antè de votis in genere disse-
rimus. De Monialium, quæ etiam sunt Reli-
giæ, subiectione erga Episcopos, uti & de
Claustris tractabimus in lib. V. de Excessib. Præ-
lat. ne præsentis libelli moles nimium excre-
scat.

Dico 1. Religiosi in particulari vi voti Pau-
peratis nihil habere proprium possunt (exceptis
Scholasticis Societatis Jesu) neque licitum
rerum temporalium usum sine aliqua Superio-
rum licentia. c. 2. 4. 6. h. t. c. 5. de Regular. Trid.
S. 25. c. 2. de Regular. Adeoque ex jure Eccle-
siastico sunt inhabiles ad dominium, & liberum
usum rerum temporalium, seu, ne proprium,
quid habeant, vel aliqua re tanquam propria
utantur. Dixi 1. nihil proprium, h. e. nullius
re temporalis externæ proprietatem seu do-
minium, ita ut, si quis deprehensus & convi-
ctus fuerit proprietarius, seu aliquid retinere
tanquam proprium, priveretur biennio voce
activa & passiva in Capitulo, ac mortuus se-
pulturâ sacrâ. per jura cit. alia tamen jura,
quæ ipsos non reddunt divites, habere non
prohibentur: sic retinent dominium famæ &
honoris, suorumque membrorum, possident
eligendi, titulum beneficii, jurisdictionem
&c. Dixi 2. in particulari, sive de in Superior sit,
seu subditus, neuter enim est capax domini-
um rerum fortune, ita ut nec panis, quo vescitur,
nec vestis, qua regitur, dominus sit. Commu-
niter tamen Religiosæ omnes, etiam Mendica-
tiones, exceptis Franciscanis de observan-
tiâ à Capucinis (domibusque Profellis Soc.
ESU quoad immobilia) capaces sunt domini-
um rerum temporalium, etiam immobilium. Trid.
c. 2. h. t. cit. Dixi 3. Exceptis Scholasticis Societa-
tis JESU, qui nempe emissis post Novitiatum
votis nondum ad stabilem Societatis Gradum
(Profellis inter, vel Coadjutores Formatos) per-
tinerunt per ultima vota, vel solennia vel pu-
blica; his enim ad tempus, nempe quamdiu Su-
perioribus visum fuerit, & per aliquot annos
retinetur quidem dominium rerum suarum,
donec jubentur se illò abdicare, sed ita vincu-
lum, ut nec de obulo sine facultate Superio-
rum disponere possint saltem licite, uti declara-
vit Gregor. XIII. in Constit. Quanto fructuosius:
saltem licite, inquam: utrum verò valide abs-
que licentia Superioris, quia retinent adhuc
dominium radicale, quamvis actuali dispositio-
ne careant, controversia est: Suar. Sanch. Laym.
Lugo &c. putant talem dispositionem valere:
Molin. Less. Haun. P. Inniger negant
valere: decisio mihi videtur pendere ex eo, ut-
rum verba Gregorii XIII. in d. Constit. nec ulla
re tanquam propria & sine Superioris facultate uti
possint, sint tantum narrativa, vel potestatem
disponendi auferentia, & sic irritantia: quod de-
clarare altioris est sublelli. Dixi 4. Neque licen-
tiam usum sine aliqua Superiorum licentia, ita ut ni-
hil accipere, retinere, donare, permutare, ab-
solvere &c. licite possint & absque peccato
(gravi vel levi, prout res fuerit gravis vel le-
vis, aut Superior graviter vel leviter invitus)
sine licentia Superioris, expressa vel tacita, spe-
ciali vel generali. Sed hinc

Quæres, an Religioso ad licitum rerum usum,
uti & ad validum, sufficiat licentia Superioris
rationabiliter præsumpta? 2. An Religiosis pos-
sit Superior indulgere aliquod peculium, seu de-
positum, ut vocant, vel libellos, seu certos redi-
tus & census annuos, à parentibus vel propin-
quis ad eorum usum assignatos? R. ad 1. Suffi-
cit licentia rationabiliter præsumpta (seu talis
consensus, qui quidem nec in se & expressè, nec
in alio & tacite datus jam est, sed prudenter
creditur dandus, si peteretur) quando com-
modè peti non potest, ut faciliè conspirant DD.
Imò etiam sufficit ad vitandum peccatum pro-
prietatis & contra paupertatem, licet com-
modè peti posset licentia expressa, si Superior
rationabiliter credatur tantum invitus quoad
modum (non verò quoad substantiam) ut si Super-
ior optet quidem peti semper licentiam ex-
pressam, frequenter tamen conniveat, licet
sciat quandoque non peti. Ratio, quia talis li-
centia præsumpta facit, ut usus vel dispositio
non fiat nomine proprio, sed Superioris adhuc,
atque cum dependentia ad ejus voluntatem,
cum non fieret, nisi præsumeretur rationabili-
ter, Superiorem non esse invitem quoad sub-
stantiam, etiam circa omissionem petendæ li-
centiæ, licet sit aliquo modo invitus quoad
modum, seu optet, ut subditus rem non habeat,
non accipiat &c. sine petita licentia: quo casu
tamen videtur peccare vel contra obedientiâ
vel aliam virtutem, sed venialiter tantum, si
non petat licentiam, cum posset. Invitus quo-
ad substantiam censetur esse Superior non tan-
tum tunc, quando non vult, vel non velle cre-
ditur, ut subditus rem accipiat, habeat, de ea di-
sponat &c. sed etiam quando simpliciter est vel
creditur esse invitus quoad omissionem peti-
tionis licentiæ. Circa licentiam præsumptam
monitos velim omnes Religiosos, ut sint ad mo-
dum cauti, ne fortè etiam graviter peccent
contra paupertatem: imò, si rem Monasterii
sine omni licentia Superioris accipiant, com-
mittunt insuper furtum, & peccant contra ju-
sticiam: idem est, si ab extraneo quidem, sed
irrevocabiler ad nutum dantis; quia, quid-
quid Religiosus acquirit, non sibi, sed Monaste-
rio acquirit. Oppones: non sufficit consensus
merè præsumptus Superioris ad absolvendum
alienum subditum à peccatis, neque Parochi
ad assistendum Matrimonio alieni Parochiani:
ergo neque licentia præsumpta Religiosis ad
validam & licitam dispositionem ac usum re-
rum. R. N. Conf. & parit. Quia ad absolven-
dum & assistendum requiritur actualis jurisdi-
ctio vel potestas ex dispositione Juris: Religio-
sis autem ad vitandum peccatum proprietatis
sufficit, modò ceteri possint non disponere de
rebus nomine proprio, sed auctoritate Super-
ioris: hoc autem adhuc fit per respectum ad
licentiâ rationabiliter licet merè præsumptam.
R. nunc ad 2. possunt habere peculium cum
licentia, sed revocabile ad nutum Superiorum,
item libellos, saltem probabiliter, si annui redi-
tus consignentur Superioribus, & ab his revo-
cabiles sint. per c. 2. h. t. Trid. f. 25. de Regular.
c. 2. à quo licet libelli, & usufructus, in re im-
mo.

mobili Religiosis etiam cum licentia Superiorum assignati, multis videantur reprobati, graves tamen alij DD. intelligunt Tridentinum de libellis ad nutum Superiorum non revocabilibus, & ubi reditus non consignantur in manus Superiorum: quam interpretationem etiam approbat consuetudo.

4. Dico 2. Religiosi vi voti *Castitatis* obligantur abstinere ab omni voluntaria delectatione carnis Venerea, tam interna quam externa, etiam alias licita conjugibus. Ita enim exigit natura voti solennis, quo quis se obligat ad continentiam & castitatem perfectam. Unde si Religiosus peccet contra castitatem, duo committit peccata, luxurie scilicet & sacrilegii, quorum utrumque est mortale, nisi ob imperfectionem advertentiae vel deliberationis fiat veniale tantum; nam in re & delectatione venerea studiosè quæsitæ, vel plenè voluntariè admissa, non datur parvitas materiæ, excusans à mortali: votum verò obligat eo modo, quo obligat virtus castitatis, cui adjicitur.

5. Dico 3. Religiosi vi voti *Obedientiae* tenentur ad omnia præstanda, quæ Superior ipsis præcipit cum voluntate obligandi sub culpa, modò præcipiat iusta & talia, quæ ad Regulam vel Institutum, quod profitentur, directè vel indirectè pertinent, atque in eo explicitè vel implicitè continentur: item tenentur ad observationem Regularum, quæ sub peccato ex intentione Fundatoris obligant. Ratio, quia obedientiæ votum Religiosos ex natura sua adstringit ad omnia præcepta Ordinis sui & Superioris, at non ultra id, ad quod Religionem certam professi voluerunt se adstringere: sed voluerunt se adstringere ad omnia & sola, quæ sunt suo Ordini conformia, & sub præcepto iunguntur. Nec obstat, quòd aliquarum Religionum, ut Societatis JESU, Regulæ præscribant, ut alumni obediant Superiori in omnibus, in quibus manifestum peccatum non cernitur, adeoque licet in Regulis non contineantur etiam implicitè; quia obedientia quoad talia non obligatoria & stricta est, sed supererogatoria & perfectissima. Qui Superiori debitè præcipienti non obedit, peccat non modò contra Religionem ob violationem voti, sed etiam contra Justitiam ob violationem juris, quod Superior & Religio in ipsum per sui traditionem obtinuit, atque contra Fidelitatem & Veracitatem ob violationem promissionis in dicta traditione inclusæ.

TITULUS XXXVI.

De Religiosis Domibus, ut Episcopo sint subiectæ.

SUMMARIUM.

1. Domus & loca Religiosa, Sacra, Pia, quid. Item Oratoria tum publica tum privata.
2. Loca Sacra & Religiosa, non verò Pia, subsunt jurisdictioni Episcopi, & quomodo.
3. Ad erigenda nova Monasteria, & Religiosorum Domicilia, quorum consensus requiritur.
4. Loca Sacra & Religiosa ad usus profanos converti non possunt absque auctoritate Ecclesiastica.

5. An & quomodo Religiosorum domus ad alia transferri possint.

Sciendum, per domos Religiosas genericè intelligi loca Divino cultui vel aliis piis usibus auctoritate Episcopi destinata, per c. 4. h. l. cificè autem loca & domicilia pietatis operibus auctoritate quidem Episcopi deputata, citra consecrationem, uti Monasteria, Collegia, & aliæ domus Regularium; item xenodochia pro peregrinis, nosocomia pro ægrotis, orphanotrophia pro orphanis, procotrophia pro mendicantibus invalidis, beneplacitoria pro infantibus expositis, leprosoriorum pro leprosis erecta, quæ communi nomine Hospitalia dicuntur; præterea confraternitates, congregationes &c. Si præter auctoritatem Episcopi adhibeatur simul consecratio, propriè & cificè sunt loca & domus Sacra, uti sunt beatorum templa, sacella, altaria, pro Divinis Officiis Misarum solennij per inunctionem deputata. Si denique neque auctoritas Episcopi, neque consecratio intervenierit, nihilominus tamen ad pia opera charitatis &c. sunt destinata, cificè & propriè loca & domus Pie appellata. Quamquam in communi usu sæpius promiscue accipiantur loca Religiosa, Sacra, & Pia. Cetera, seu loca ad orandum ordinata, si auctoritate Episcopi & in loco publico cum officio suis viam publicam erecta sint, vocantur *Publica*: si sine auctoritate Episcopi & in loco privato, v. g. in ædibus, castris, palatiis, dicuntur *Privata*. Hæc ultima sunt quidem loca Pia cificè sumpta: priora autem Religiosa, & si consecratio, *Sacra*. Si auctoritate Episcopi etiam sine consecratione, sunt constituta. Notum est inibi celebrare Missas, per can. an. seqq. d. 1. de Consecr. In dubio, an interveniat auctoritas Ecclesiastica, ea ex conjectura colligi potest, ut si constructa sint in formam ecclesiæ: si exstet altare fixum, & campanie: si populus absque discrimine admittatur ad Missas: si adiaceat cœmeterium &c. In Oratoriis privatis, cum Religiosa loca non sint, non debent celebrare Missas. can. 33. dist. cit. exceptis tamen Oratoriis privatis Episcoporum. c. 1. in. 6. & exceptis illis, quæ exstant in Religiosorum Monasterijs, hospitij, infirmarijs, gangrijs seu villis, prædiis, & castellis, per c. eod. X. c. fin. de censib. & ibi Gonzal. Utrum Episcopi hodie, sicut poterant de Jure antiquo per can. 12. dist. cit. possint dare licentiam celebrandi Missas in Oratoriis privatis, esse per Bullam Quoniam Sancta à Clemente XI. nuper defuncto anno 1703. editam adempta est Episcopis potestas in domibus laicis erigendi, alio re portatile, ibique celebrandi, vel faciendi, celebratur; item Regularibus, ubicunque fuerint (uti Dominicani & Franciscani erat concessum. c. 10. de Privill. cit.) potestas celebrandi in altari portatili absque licentia Ordinarii, unde declaravit S. Congregatio apud P. Schmalde Person. Reb. & Jur. Ecclesi. p. 2. c. 2. n. 81. verò Clementina hæc constitutio ubique promulgata vel recepta sit, vehementer subdistinguitur in Germania.